

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för kollektivtrafiknämnden år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat kollektivtrafiknämndens verksamhet under år 2017.

Kollektivtrafiknämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

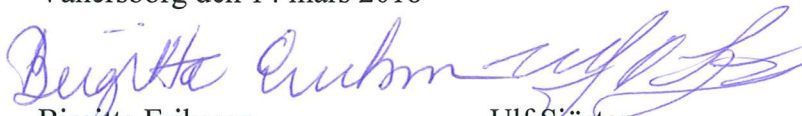
Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av nämndens redovisning funnit att den fyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen.

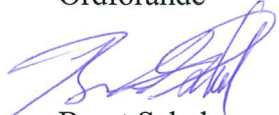
Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för kollektivtrafiknämnden och dess enskilda ledamöter.

Vänersborg den 14 mars 2018

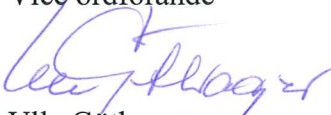

Birgitta Eriksson
Ordförande

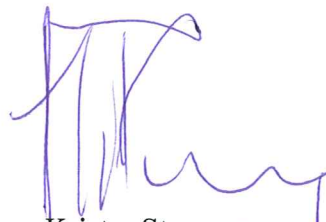
Ulf Sjösten
Vice ordförande

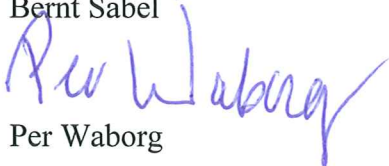
Bernt Sabel

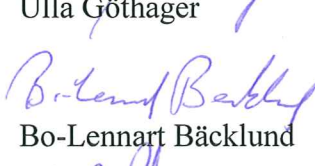
Ulla Göthager

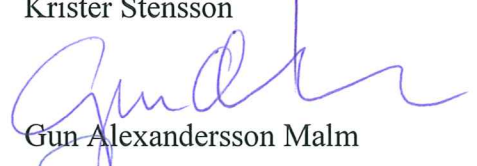
Krister Stensson

Per Waborg

Bo-Lennart Bäcklund

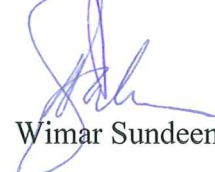
Gun Alexandersson Malm

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Årsrapport

Kollektivtrafiknämnden 2017

REV 2017- 00080

Behandlad av Revisorskollegiet 14 mars 2018

Innehåll

Årets granskning	2
Nämndens ansvar	2
Resultatet av revisorernas granskning	3
Nämndens utformning av styrning, uppföljning och kontroller.....	3
Nämndfördjupning: Intern styrning och kontroll av upphandling och avrop – fullmäktiges nya policy för inköp, regionstyrelsens nya riktlinjer för inköp (A1)	4
Bevakning: Styrning avseende förutsättningar för långsiktig finansiering av kollektivtrafiken(A2)	5
Bevakning: Styrning, uppföljning av fullmäktiges långsiktiga mål för trafikförsörjningen avseende järnvägar(A3)	6
Nämndens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller	8
Nämndfördjupning: Styrning utifrån regionfullmäktiges mål i budget, riktlinjer för delårs och årsredovisning – att styrning och uppföljning har genomförts och rapporterats(B1)	8
Bevakning: Intern kontroll - att nämnden genomdrivit sitt system för intern kontroll i tillräcklig utsträckning(B2)	9
Nämndens resultat och effektivitet	10
Bevakning: Måluppfyllelse - utifrån fullmäktiges budget, mål och uppdrag (C1)	10
Nämndens räkenskaper	10
Revisorernas sammanfattande bedömning	11
Bilaga 1. Rapporter och underlag	12

Årets granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Revisionen ska utföras enligt kommunallagen och enligt god revisionsledning för kommunal verksamhet. Revisionen ska vidare genomföras med grund i de styrande dokument för revisorskollegiet samt revisionsenheten som anger preciserade anvisningar för granskningens genomförande och bedömningar. Det omfattar revisorskollegiets ramplanering där regionövergripande risker identifierats och prioriterats. Det omfattar även revisorskollegiets riktlinjer samt revisionsenhetens riktlinjer och rutiner.

Revisionen har utifrån de styrande dokumenten upprättat en granskningsplan för nämnden där de mest väsentliga riskerna identifierats och prioriterats. Granskningsplanen har stämts av med utsedd kontaktrevisor Ulf Sjösten och beslutats av revisionsdirektören. Granskningsplanen kan ändras under året baserat på ny riskbedömning. Granskningen har genomförts av revisionsenheten, verksamhetsrevisor Kristoffer Lundqvist. Revisionens granskning av styrelsens räkenskaper är genomförd med biträde av revisionsbyrå Deloitte. En separat granskningsplan för styrelsen görs av Deloitte avseende räkenskaperna. Granskningens sammantagna resultat utifrån granskningsplaner presenteras i denna rapport. I bilaga 1 anges en lista över de rapporter och de underlag som ligger till grund för redogörelsen. Siffror inom parentes i redogörelsen avser hänvisning till dessa rapporter och underlag.

Nämndens ansvar

Nämnden granskas och bedöms utifrån det samlade ansvar som följer av fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande föreskrifter. Kollektivtrafiknämnden är en beställarnämnd inom Västra Götalandsregionens styrmodell med ägaren regionfullmäktige representerad genom regionstyrelsen där beställarnämnder tilldelar uppdrag till Västtrafik AB utifrån fullmäktiges årliga budget och måldokumentet Trafikförsörjningsprogrammet.

Enligt nämndens reglemente, beslutat av regionfullmäktige 2015-11-24 anges bl.a. följande:

Nämnden är en beställarnämnd inom Västra götalandregionens styrmodell med ägaren regionfullmäktige representerad genom Regionstyrelsen och beställarnämnder som tilldelar uppdrag till utförarstyrelser.

Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde följa vad som anges i lag eller annan författning, följa det fullmäktige i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra, verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Kollektivtrafiknämnden är Västra Götalandsregionens främsta kollektivtrafikpolitiska organ med ansvar för strategiska kollektivtrafikfrågor. Kollektivtrafiknämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar som

kollektivtrafikmyndighet för den regionala kollektivtrafiken, när uppgiften inte enligt lag eller regionfullmäktiges beslut ska fullgöras av någon annan, ansvara för att genomföra fullmäktiges fastställda mål och inriktningar för kollektivtrafiken, bevaka och initiera långsiktiga utvecklings- och inriktningsfrågor samt strategier inom nämndens ansvarsområde, utforma förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram, bedriva övergripande strategiskt arbete inom området kollektivtrafik, följa utvecklingen inom kollektivtrafikområdet, verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet. Nämnden är Västra Götalandsregionens beställare av kollektivtrafik. I nämndens uppdrag ingår att inom ramen för regionalt trafikförsörjningsprogram lämna uppdrag/beställning till Västtrafik AB. Nämnden ska fastställa taxor för kollektivtrafiken i Västra Götaland enligt den inriktning som regionfullmäktige angivit. Nämnden får i uppdrag att ingå avtal om lokala anpassningar av kollektivtrafiken och dess finansiering med kommuner inom länet.

Regionstyrelsen tillhandahåller nämndens tjänstemannastöd och ansvarar för personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor. Regionstyrelsen ansvarar för att organisationen är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till fullmäktiges mål och styrmodell samt lagar och andra författningar för verksamheten. Regionstyrelsen utser ansvarig tjänsteman till nämndens förfogande efter samråd med nämnden. Nämnden fastställer varje mandatperiod instruktion till ansvarig tjänsteman.

Resultatet av revisorernas granskning

Revisorernas granskning utgår från att nämnden ska utforma styrning, uppföljning och kontroller utifrån nämndens ansvar. Nämnd ska också se till att styrningen, uppföljningen och kontrollerna efterlevs i verksamheten. Det i sin tur ska leda till att nämnden lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter inom ramen för tillgängliga resurser. Vidare ska nämndens räkenskaper vara rättvisande. Det innebär sammantaget att nämnden har tagit sitt ansvar.

Nämndens utformning av styrning, uppföljning och kontroller

Nämnden har utformat ett tillfredställande styr- och uppföljningssystem som innebär att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. En förutsättning är att nämnden har brutit ned mål och preciserat styrsignaler från fullmäktige med flera. Nämnden har vidare formaliserat detta i beslut i god tid för genomförande och utvecklat en tydlig och tillräcklig styrning och uppföljning som väl avspeglar nämndens ansvar. När förutsättningar saknas för att utforma ett tillfredställande system så har nämnden uppmärksammat fullmäktige på detta.

Nämnden ska vidare ha utformat ett system för den interna kontrollen som i tillräcklig utsträckning förebygger, upptäcker och åtgärdar eventuella brister i nämndens styrning och uppföljning genom att upprätta arbetssätt och organisation för den interna kontrollen. Nämnden ska vidare ha utformat tillräckliga och dokumenterade kontroller utifrån en risk- och väsentlighetsanalys baserat på ett helhetsperspektiv på nämndens styrning och uppföljning.

Nämndför djupning: Intern styrning och kontroll av upphandling och avrop – fullmäktiges nya policy för inköp, regionstyrelsens nya riktlinjer för inköp (A1)

Nämnder/styrelser ska säkerställa att upphandling och avrop sker enligt regionfullmäktiges nya inköspolicy samt regionstyrelsens nya riktlinjer för inköp som är gällande för koncernen fr.o.m. 2017-01-01. Revisionen bedömer att en revisionsrisk finns och behöver fördjupad kunskap om ansvariga nämnders styrning och kontroll på området. Granskningen ger underlag för att bedöma om nämnden utformat en ändamålsenlig intern styrning, uppföljning och kontroll utifrån fullmäktiges och regionstyrelsens styrning på området.

Västra Götalandsregionens inköpsorganisation utgörs av regionstyrelsen, fastighetsnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnderna, hälso- och sjukvårdsstyrelsen, styrelsen för Västtrafik AB. Regionstyrelsen ansvarar för all upphandling inom Västra Götalandsregionen av varor och tjänster som inte ryms inom fastighetsnämndens, hälso- och sjukvårdsnämndernas, hälso- och sjukvårdsstyrelsens eller Västtrafik AB:s styrelses inköpsansvar). Policy, riktlinjer anger att inköpsbeslut fattas av inköpsorganisationen. Respektive nämnd/styrelsen har ansvar och mandat för initiera framställan om inköpsbehov, vara kravställare, avropa inom upphandlade avtal, styra och kontrollera avtalstrohet.

Nämnden har för verksamhetsåret 2017 inte explicit beslutat om styrning, uppföljning och kontroll utifrån ny policy och riktlinje för inköp.

Nämnden har inte justerat delegationsordning 2017 avseende inköp utifrån den fördelning av ansvar och roller i inköpsprocessen som anges i den nya policy och riktlinjen för inköp. Nämnden beslutade om revidera delegationsordning 2018-01-02 med samma lydelse avseende inköp som tidigare beslutad delegationsordning 2016. Nämnden har i sin risk- och väsentlighetsanalys samt intern kontrollplan 2017 identifierat och värderat en risk samt angivit kontrollmoment för inköp, lag om offentlig upphandling, Västra Götalandsregionens styrning och krav på avtalstrohet. Nämnden har i intern kontrollplan 2018 identifierat och värderat en risk samt angivit kontrollmoment för inköp.

Nämndens delårsrapport augusti samt årsredovisning innehåller en redovisning av inköp. Årsredovisningen anger att nämnden arbetar i hög utsträckning med utredningar som kräver konsultstöd. För denna typ av utredningar finns ett ramavtal som nyttjas. Nämndens följsamhet till fastställd inköspolicy med tillhörande avläsning av leveranstrohet och avtalsföljsamhet uppgår till 96 procent (efter korrigering för offentliga samarbetspartners, tjänsteköp från koncerninköps egen inköpsorganisation och upphandlade rese- konferenstjänster som inte fångas upp i ordinarie uppföljning).

Nämnden har tilldelats en ansvarig tjänsteman. Nämnden har beslutat om en instruktion till ansvarig tjänsteman. Ansvarig tjänsteman utsåg våren 2017 en tjänsteman inom avdelningen kollektivtrafik och infrastruktur som ansvarig för att tillse att avrop sker korrekt inom avdelningens viktigaste ramavtal som reglerar köp av tjänster kopplat till nämndens ansvar att bedriva övergripande strategiskt arbete inom området kollektivtrafik. Samt att även ansvar för att bevaka frågan om avtalsvård. Utsedd tjänsteman har kontakt med inköpsavdelningen och kanaliserar och stämmer av frågor

avrop och avtalsvård. Uppföljningen av inköp inom nämndens verksamhet sker även inom den månadsvisa Controllingen mellan ekonomistöd och nämndens förvaltningsstöd.

Nämnden erhåller sitt förvaltningsstöd från koncernkontoret. Nämndens ansvariga tjänsteperson verkställer sitt uppdrag dels utifrån nämndens styrning samt nämndens delegation till denna, samt utifrån uppdrag och styrning från regiondirektören. Inom förvaltningen (övergripande samt mellan koncernstab regional utveckling och koncerninköp) finns en kännedom om gällande styrning samt ledningssystem för inköp. Systemet och själva tillämpningen är inte helt färdig och implementerad.

Bedömning

Bedömningen är att nämnden har kunskap om lag om offentlig upphandling och om Västra Götalandsregionens policy och riktlinjer för inköp, samt har tillgång till kompetens i inköpsfrågor vid behov. Nämnden har på övergripande nivå utformat en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll avseende inköp enligt LOU men inte explicit utifrån Västra Götalandsregionens nya inköspolicy och riktlinjer. Bedömningen är därför att det finns brister i nämndens formella styrning, uppföljning och kontroll av Västra Götalandsregionens inköspolicy och riktlinjer.

Rekommendation

Nämnden bör utifrån sitt verksamhetsansvar säkerställa styrning, uppföljning och kontroll utifrån krav i Västra Götalandsregionens policy och riktlinjer för inköp. Nämnden bör som en del i detta justera ställd delegation avseende beslutsrätt på inköpsområdet utifrån policy och riktlinjer för inköp.

Bevakning: Styrning avseende förutsättningar för långsiktig finansiering av kollektivtrafiken(A2)

Granskningen ger underlag för bedöma om nämnden på ett ändamålsenligt och tillräckligt sätt hanterat risken med bristande långsiktig finansiering av kollektivtrafiken i förhållande till regionfullmäktiges strategiska mål för kollektivtrafiken.

Granskningen konstaterar att kollektivtrafiknämnden arbetar med risken på flera plan; kunskap och metod, planering, konkreta systemlösningar. Nämnden har i samband med att revideringen av regionala trafikförsörjningsprogrammet 2017-2020 uppmärksammat risken för bristande långsiktig finansiering av kollektivtrafikens utbyggnad. Det handlar både om modeller för finansiering (alternativ till gällande ordning med skattefinansierad och biljettfinansierad kollektivtrafik) samt effektiviseringar av styrningen av kollektivtrafiken.

Nämnden har i sitt arbete med trafikförsörjningsprogrammets mål om attraktivare kollektivtrafik under året tagit fram ett förslag på ny modell för prissystem för kollektivt resande i Västra Götaland. Arbetet är en del i nämndens utveckling av pris- och sortimentsstrategin för Västra Götalands kollektivtrafik. Förslaget innebär att dagens över 70 biljettzoner slås samman till tre zoner. Syftet med insatsen är att sänka tröskeln och göra det enklare för nya och befintliga resenärer att välja kollektivtrafiken.

Nämnden arbetar bl.a. omvärldsbevakande med frågan, med forskningskoppling via nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafiken som bedriver ett flertal forskningsprojekt på området. En annan del i nämndens arbete är att nå en effektivare planering i länet mellan samhällsplanering och kollektivtrafik, dels avseende kommunal samhällsplanering av bebyggelse och välfärdstjänster, dels om att kollektivtrafiken ska kunna utvecklas effektivt. Det kräver ömsesidigt kunskapsbyggande i syfte att ta fram tydligare principer och gemensamma planeringsprocesser.

Nämnden arbetar även med finansieringsfrågan inom ramen för ett omfattande arbete med framtidens infrastruktur för kollektivtransporter och systemeffektivitet mellan nationella och regionala transportsystem (Sverigeförhandlingen, nationella och regionala planer för transportinfrastruktur, regionala målbilder kollektivtransport). Se avsnitt nedan (A2.2).

Bedömning

Bedömningen är att nämnden på ett ändamålsenligt sätt i sin styrning, uppföljning och kontroll har hanterat risken för bristande måluppfyllelse för målområdet.

Bevakning: Styrning, uppföljning av fullmäktiges långsiktiga mål för trafikförsörjningen avseende järnvägar (A3)

Staten ansvarar för beslut om planer och resurstilldelning till den nationella och regionala infrastrukturen för järnvägar. Statens prioritering och resurstilldelning för investeringar och underhåll i det regionala järnvägsnätet är avgörande på systemnivå för regionens handlingsutrymme för utveckling av en hållbar regional transportinfrastruktur och trafikförsörjning. Nuvarande nationell plan för infrastruktur 2014-2025 ligger ej i linje med Västra Götalandsregionens långsiktiga mål för utvecklingen av länsjärnvägarna för (gods- och) persontrafik (Målbild tåg 2035). Regionala järnvägsstråk som Västra Götalandsregionen bedömt som viktiga för kollektivtrafiken är nedprioriterade av staten och statliga investerings- och underhållsmedel för länsjärnvägarna motsvarar inte det regionala behovet av kapacitetsökningar för ökat och snabbare resande inom och till och från länet. Det finns en risk för att bristande samsyn på strategisk nivå mellan stat och region försvårar att regionens långsiktiga inriktningar nås för hållbar regional utveckling av infrastrukturen för kollektivtrafik, klimat, tillväxt, jobb och övriga välfärdstjänster, vilket på flera sätt kan kopplas till regionfullmäktiges strategiska mål inom budgetperioden 2017-2019.

Nämndens har i detaljbudget tydligt angett hur målarbetet och uppföljning ska ske under året på målområdet. Nämnden anger fler aktiviteter för att nå måluppfyllelse. Lägga fram förslag målbild för nytt stamnät för kollektivtrafiken i Göteborg-Möln dal-Partille 2035 (ingår i Sverigeförhandlingen avseende storstadsdelen, se nedan). Fortsatt påverkan och förhandling för att nå regionala mål för tågtrafik Göteborg-Borås- Jönköping, kombinerat med ett snabbtåg till Stockholm. Fortsatt påverkansarbete för ökade investeringsmedel till regionala järnvägar. Det eftersatta underhållet och investeringsbehovet för att nå kapacitetsökningar för kollektivtrafiken på Västra Götalands länsjärnvägar är i fokus bland Västra Götalandsregionens inspel till nationell infrastrukturplan.

Staten har under 2017 processat ett förslag på ny nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029 genom Trafikverkets förslag på nya plan samt en

efterföljande regeringsremiss. Planen ska beslutas nationellt under våren 2018. Även den statliga processen Sverigeförhandlingen har pågått med hög intensitet under året. Sverigeförhandlingen syftar till att föreslå principer och lösningar för utbyggnad av höghastighetsjärnväg samt sluta avsiktsförklaringar om järnvägsutbyggnad med berörda regioner och kommuner utmed tänkta bansträckningar. Sverigeförhandlingen har även uppdrag att sluta överenskommelser med Sveriges tre storstadsregioner om utbyggnad av infrastruktur för kollektivtrafiken och ökat bostadsbyggande.

Västra Götalandsregionen är länsplaneupprättande myndighet för den regionala infrastrukturplanen och under året har regionstyrelsen (via samråd i länets kommuner inom beredning för hållbar utveckling) lett processen med beredningen av ny plan för den regionala transportinfrastrukturen 2018-2029.

Kollektivtrafiknämnden har bedrivit ett aktivt målarbete på området under året utifrån måldokument för kollektivtrafikens utveckling. Nämnden har koordinerat sitt målarbete med regionutvecklingsnämnden samt med regionstyrelsen (som har formellt ansvarar för processen) samråd har skett inom beredningen för hållbar utveckling med länets kommuner. Nämndens målarbete har byggt på en helhetssyn för att nå systemvinster mellan nationella infrastrukturplaneringen på järnväg (stambanor/höghastighetsjärnväg) och storstadssatsningar på utbyggd infrastruktur för ökad kapacitet för kollektivtrafiken i Göteborgsområdet (utgör 70 procent av det kollektiva resandet i regionen) och med regionala pendlingsnav samt insatser för att bibehålla och stärka kapaciteten på regionala järnvägar. Nämnden har varit en aktiv part i regionstyrelsens beredningsarbete av nationell och regional plan för transportinfrastrukturen samt beredning inom Sverigeförhandlingen. Nämnden har även varit en aktiv medaktör i regionstyrelsens påverkansagenda för att påverka den nationella beredningen av nationell infrastrukturplan i riktning att beakta Västra Götalandsregionens mål för transportinfrastrukturen och mål för trafikförsörjningen.

Under året har en överenskommelse om storstadsåtgärder för att utveckla infrastrukturen för utbyggd kollektivtrafik i Göteborgsområdet slutits mellan Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och Sverigeförhandlingen. Överenskommelsen omfattar 7 miljarder varav statlig medfinansiering är 46 procent varav resten delas lika mellan Västra Götalandsregionen och Göteborg Stad. I januari 2018 har Västra Götalandsregionen inom ramen för Sverigeförhandlingens uppdrag beslutat ingå avtal (mellan Västra Götalandsregionen och Borås Stad samt Sverigeförhandlingen) om höghastighetsjärnvägsträcka Jönköping – Göteborg samt en överenskommelse om utbyggnad av höghastighetsjärnväg Stockholm – Göteborg (mellan Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad och Sverigeförhandlingen). Dessa planer på utbyggd transportinfrastruktur kommer om de förverkligas att ha en mycket stor påverkan på länets kollektivtrafik. Sverigeförhandlingen har valt att teckna avtal med regioner och kommuner längs aktuella sträckor, för storstäderna har man har valt att kalla det överenskommelser. Båda formerna syftar till att fastställa intentionerna för utbyggnad av ny höghastighetsjärnväg.

Under året har Västra Götalandsregionen även fått gehör inom Trafikverkets beredning av nationell plan för transportinfrastrukturen 2018-2029 där Trafikverkets förslag innehåller utökade resurser för underhåll av regionala järnvägar för att uppnå normal transportkapacitet. Dock innehåller inte Trafikverkets förslag på nationell plan

kapacitetsökande resurser för de regionala järnvägarnas som motsvarar Västra Götalandsregionens långsiktiga mål för kollektivt resande.

I januari 2018 beslutade regionfullmäktige att anta regional plan för transportinfrastrukturen 2018-2029 i Västra Götaland.

Bedömning

Bedömningen är att nämnden på ett ändamålsenligt sätt i sin styrning, uppföljning och kontroll har hanterat risken för bristande måloppfyllelse för målområdet.

Nämndens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller

Nämnden ska ha använt sitt styr- och uppföljningssystem så att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det innebär att nämnden ska ha säkerställt att beslutad styrning och uppföljning har genomförts och rapporterats i enlighet med beslut. Vidare har nämnden aktivt värderat återrapportering och vid behov fattat beslut om tillkommande styrning och uppföljning.

Nämnden ska vidare ha använt sitt system för den interna kontrollen i tillräcklig utsträckning så att det förebygger, upptäcker och åtgärdar eventuella brister i nämndens styrning och uppföljning. Det innebär att nämnden ska ha säkerställt att beslutade kontroller har genomförts och rapporterats i enlighet med beslut. Vidare har nämnden aktivt värderat återrapportering av kontrollerna och vid behov fattat beslut om tillkommande kontroller och/eller styråtgärder.

Nämndförklaring: Styrning utifrån regionfullmäktiges mål i budget, riktlinjer för delårs och årsredovisning – att styrning och uppföljning har genomförts och rapporterats(B1)

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av regionfullmäktiges prioriterade mål och uppdrag i budget, samt avrapporterat till egen nämnd samt ägaren enligt regionstyrelsens riktlinjer för budget, uppföljning och bokslut samt årsredovisning. Granskning har skett av delårsbokslut och årsredovisning.

Delårsrapport augusti 2017

Redovisningen för delåret är omfattande och ligger i allt väsentligt i linje med nämndens detaljbudget 2017 och fullmäktiges mål och fokusområden som nämnden valt i fullmäktiges budget och nämndens målarbete med trafikförsörjningsprogrammet. Delårsrapportering innehåller redovisning av målarbetet och status för de aktiviteter och målprognos för helåret. Därutöver avrapporteras ekonomiskt resultat för perioden och ekonomisk helårsprognos. Delårsrapporten redovisar uttömmande status för aktiviteter i målarbetet, redovisning sker av arbetet med analys och uppföljning inom nämndens målområden. Delårsrapporteringen följer regionstyrelsens anvisningar.

Årsredovisning 2017

Redovisningen för året är omfattande och ligger i allt väsentligt i linje med nämndens detaljbudget 2017 och fullmäktiges mål och fokusområden som nämnden valt i fullmäktiges budget och nämndens målarbete med trafikförsörjningsprogrammet.

Årsrapporten redovisar uttömmande status för aktiviteter i målarbetet, redovisning sker av arbetet med analys och uppföljning inom nämndens målområden. Rapportering innehåller redovisning av målarbetet och status för de aktiviteter och målutfall för helåret. Därutöver avrapporteras ekonomiskt resultat för perioden. Årsrapporteringen följer regionstyrelsens anvisningar.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att nämndens delårsrapport och årsrapport i allt väsentligt svarar mot nämndens detaljbudget och att nämndens redovisning av mål och ekonomi och i övrigt i allt väsentligt överensstämmer med fullmäktiges beslut om budget, prioriterade mål, fokusområden och trafikförsörjningsprogrammet. Revisionsenheten bedömer att delårsrapporten och årsredovisning i allt väsentligt följer de riktlinjer för verksamhetsuppföljning som regionstyrelsen har utfärdat.

Bevakning: Intern kontroll - att nämnden genomdrivit sitt system för intern kontroll i tillräcklig utsträckning(B2)

Granskningen ger underlag för att bedöma om nämnden genomdrivit sitt system för intern kontroll i tillräcklig utsträckning så att det förebygger, upptäcker och åtgärdar eventuella brister i nämndens styrning och uppföljning. Granskningen är övergripande med fokus på mål och uppdrag inom nämndens kärnprocesser.

Den interna kontrollen skall komplettera nämndens styrsystem för målstyrning. Årets grundläggande granskning har visat att nämnden i allt väsentligt har en ändamålsenlig målstyrning i enlighet med fullmäktiges prioriterade mål i budget och regionstyrelsens anvisningar. Nämnden har god kännedom om sin kontrollmiljö.

Nämnden har med koppling till budgetprocessen upprättat en risk- och väsentlighetsanalys utifrån nämndens samlade uppdrag samt fastställt en intern kontrollplan för 2017 baserat på riskanalysen, samt beslutat att den interna kontrollplanen ska följas upp och återrapporteras vid bokslut 2017. Återrapportering av den interna kontrollen har skett till nämnden enligt beslut vid årsredovisning. Resultatet av den interna kontrollen har på så sätt integrerats i den årliga uppföljningsprocessen till egen styrelse, samt rapporterats till Regionstyrelsen. Nämnden har fastställt risk- och väsentlighetsanalys, samt beslutat om intern kontrollplan 2018 i januari i samband med detaljbudget 2018. Nämnden har jämfört med 2016 förbättrat processen för det interna kontrollarbetet.

Bedömning

Bedömning är att nämnden har utformat ett system för den interna kontrollen avseende sina kärnprocesser som i tillräcklig utsträckning hanterar risken för brister i nämndens styrning och uppföljning, samt har säkerställt att detta system genomförs i allt väsentligt enligt kommunallagens krav och regionstyrelsen riktlinjer för intern kontroll.

Nämndens resultat och effektivitet

Nämnden har att leva upp till reglementet, fullmäktiges mål, fokusområden i budget och riktlinjer samt gällande föreskrifter. Nämndens måluppfyllelse rapporteras samlat i årsredovisningen. Redovisningen för året är uttömmande och omfattande och ligger i allt väsentligt i linje med nämndens detaljbudget 2017 för prioriterade mål och fokusområden som nämnden valt. Målavvikelser redovisas med analytiska kommentarer.

Bevakning: Måluppfyllelse - utifrån fullmäktiges budget, mål och uppdrag (C1)

Granskningen av nämndens årsredovisning 2017 utgör en del i den grundläggande granskningen. Granskningen syftar till att bedöma nämnden redovisar resultat för verksamhet och ekonomi i överensstämmelse med regionfullmäktiges mål i budget.

Kollektivtrafiken utvecklas i huvudsak i enlighet med Trafikförsörjningsprogrammets mål. Byte av mätmetoder både nationellt och regionalt gör jämförelser med föregående år osäker, men riktningen är positiv.

Marknadsandelen för kollektivtrafiken är enligt den nationella kollektivtrafikbarometern knappt 33 procent, och innebär en positiv utveckling (29 % 2016). Allt fler resor görs med kollektivtrafiken i Västra Götaland. Resandet ökar med 7 procent 2017. Den reella ökningen bedöms vara omkring 3-4 procent. Nytt och säkrare kundräkningsystem bedöms påverka det högre utfallet. Kollektivtrafikens miljöpåverkan har minskat ytterligare. Idag bedrivs 94 procent (prognos, reell data finns i februari) av trafiken förnybart bränsle och koldioxidutsläppen minskar successivt. Med utgångspunkt i kollektivtrafiknämndens uppdrag har Västtrafik intensifierat arbetet med funktionshinderanpassning av hållplatser, ett arbete där kommunerna också har en stor del i ansvaret som väghållare.

Processen med de långsiktiga infrastrukturinvesteringsplanerna för 2018-2029, samt Sverigeförhandlingen om höghastighetsjärnväg och storstadsåtgärder, har till stor del präglat årets arbete. Ett avtal har skrivits mellan Sverigeförhandlingen, Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen som omfattar sju miljarder i viktiga infrastrukturinvesteringar för kollektivtrafikens möjlighet att utvecklas utveckling. Investeringarna utgår från kollektivtrafiknämndens förslag till målbild för stornätet i Göteborg-Mölndal-Partille. Det strategiska utvecklingsarbetet som kollektivtrafiknämnden driver, har under 2017 framförallt rört förslag om nytt och enklare zonsystem för biljettpriserna, utredning om möjliga framtida tågstopp, utredningar kopplat till klimatmålen, samt utveckling av systematiskt arbetssätt kopplat till mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna. Nämnden har en ekonomi i balans.

Bedömning

Bedömning är att nämndens resultatredovisning för verksamhet och ekonomi är i överensstämmelse med fullmäktiges beslut om budget, prioriterade mål, fokusområden och uppdrag och nämndens detaljbudget.

Nämndens räkenskaper

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med

lagstiftning och god redovisningssed. Revisionsbyrån Deloitte ansvarar för räkenskapsgranskningen av nämnden för 2017. Granskningen har omfattat löpande granskning, delårsrapport och årsbokslut. Utifrån granskningen görs följande bedömningar.

Löpande granskning och granskning av delårsrapport. Det har inte framkommit något som tyder på några väsentliga avvikelser i fråga om huruvida:

- Delårsboksluten visar en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning
- Delårsrapporterna och den löpande redovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar
- Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats

Bokslutsgranskning. Det har inte framkommit något som tyder på några väsentliga avvikelser i fråga om huruvida:

- Årsbokslutet visar en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning.
- Årsrapporten och den löpande redovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar.
- Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats.

Revisorernas sammanfattande bedömning

Årets revision har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende nämnden. Granskningen har genomförts utifrån revisionsenhetens granskningsprogram och i dialog med berörda verksamheter.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av kollektivtrafiknämnden bedömer revisionsenheten att verksamheten i allt väsentligt bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll. Dock lämnar enheten i årsrapporten rekommendationer inom områden som nämnden under 2018 bör utveckla och förbättra och som ansvarig yrkesrevisor kommer återkomma till under revisionsåret 2018.

Bilaga 1. Rapporter och underlag

Lista över rapporter och underlag.

A1. Rapport: Intern styrning och kontroll av upphandling och avrop – fullmäktiges nya policy för inköp, regionstyrelsens nya riktlinjer för inköp (utgör del av fördjupad granskning ett flertal nämnder/styrelser avseende införandet av ny policy för inköp REV 2017 – 00099)

B1. Nämndfördjupning: Styrning utifrån regionfullmäktiges mål i budget, riktlinjer för delårs och årsredovisning – att styrning och uppföljning har genomförts och rapporterats

Nämndens protokoll och handlingar år 2017

Dagordning revisorernas årliga dialogmöte möte med nämndens presidium